

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Niende Afdeling)

2. april 2020*

»Præjudiciel forelæggelse – betalingstjenester i det indre marked – direktiv 2007/64/EF – materielt og personelt anvendelsesområde – betalingstjenester i euro eller i valutaen i en medlemsstat uden for euroområdet – betalingstjenester leveret af et kreditinstitut – manglende gennemførelse eller mangelfuld gennemførelse af en betalingsordre – ansvarlig – tilsynsprocedure – klageprocedurer – udenretslige erstatningsprocedurer – kompetente myndigheder«

I sag C-480/18,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Augstākā tiesa (øverste domstol, Letland) ved afgørelse af 13. juli 2018, indgået til Domstolen den 23. juli 2018, i sagen anlagt af

»PrivatBank« AS

procesdeltager:

Finanšu un kapitāla tirgus komisija,

har

DOMSTOLEN (Niende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, S. Rodin, og dommerne K. Jürimäe og N. Piçarra (refererende dommer),

generaladvokat: G. Pitruzzella,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- den lettiske regering ved I. Kucina og J. Davidoviča, som befuldmægtigede,
- den tjekkiske regering ved M. Smolek, J. Vlácil og L. Dvořáková, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved I. Naglis og H. Tserepa-Lacombe, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 7. november 2019,

* Processprog: lettisk.

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2, stk. 2, og artikel 20, 21, 75 og 80-82 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/64/EF af 13. november 2007 om betalingstjenester i det indre marked og om ændring af direktiv 97/7/EF, 2002/65/EF, 2005/60/EF og 2006/48/EF og om ophævelse af direktiv 97/5/EF (EUT 2007, L 319, s. 1), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/111/EF af 16. september 2009 (EUT 2009, L 302, s. 97) (herefter »direktiv 2007/64«).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en sag anlagt af »PrivatBank« AS, et kreditinstitut med hjemsted i Letland, vedrørende lovligheden af en afgørelse fra Finanšu un kapitāla tirgus komisija (finans- og kapitalmarkedstilsynet, Letland) (herefter »finansstilsynet«), hvorved PrivatBank blev pålagt en bøde på grund af en manglende gennemførelse af en betalingsordre.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Direktiv 2007/64 blev med virkning fra den 13. januar 2018 ophævet og erstattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2366 af 25. november 2015 om betalingstjenester i det indre marked, om ændring af direktiv 2002/65/EF, 2009/110/EF og 2013/36/EU og forordning (EU) nr. 1093/2010 og om ophævelse af direktiv 2007/64/EF (EUT 2015, L 337, s. 35). Ikke desto mindre, og henset til tidspunktet for de faktiske omstændigheder, reguleres tvisten i hovedsagen fortsat af direktiv 2007/64.
- 4 Følgende fremgår af 5., 6., 8., 10., 11., 14., 20., 43., 46. og 50.-52. betragtning til direktiv 2007/64:
 - »(5) [De] retlige rammer [for betalingstjenester] bør sikre en samordning af de nationale bestemmelser om tilsyns krav, markeds adgang for nye udbydere af betalingstjenester, oplysningskrav og rettigheder og forpligtelser for brugere og udbydere af betalingstjenester. [...]
 - (6) Det er imidlertid ikke hensigtsmæssigt at lade disse retlige rammer blive helt udtømmende. Anvendelsesområdet bør begrænses til udbydere af betalingstjenester, hvis hovedaktivitet er at udbyde betalingstjenester til brugere af betalingstjenester. [...]
- [...]
- (8) Det er nødvendigt at præcisere de kategorier af udbydere af betalingstjenester, der lovligt kan udbyde betalingstjenester i hele [EU], nemlig kreditinstitutter, der modtager indskud fra brugere, der kan bruges til finansiering af betalings transaktioner, og som fortsat bør være omfattet af tilsyns kravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/48/EF af 14. juni 2006 om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut [(EUT 2006, L 177, s. 1)], [...]
- [...]
- (10) [...] Det er [...] hensigtsmæssigt at indføre en ny kategori af udbydere af betalingstjenester, »betalingsinstitutter«, ved, forudsat at en række strenge og omfattende betingelser er opfyldt, at give mulighed for at meddele tilladelse til juridiske personer uden for de eksisterende kategorier til at udbyde betalingstjenester i [EU]. [...]

- (11) [...] Kravene til betalingsinstitutterne bør tage hensyn til, at betalingsinstitutters virkefelt er mere specialiseret og aktiviteterne mere begrænsede, hvilket medfører et snævrere risikoområde, der er nemmere at overvåge og kontrollere end de risici, der opstår i forbindelse med kreditinstitutters bredere virksomhed. [...]

[...]

- (14) Medlemsstaterne udpeger de myndigheder, der har ansvaret for at meddele tilladelse til betalingsinstitutter, for at udøve den løbende kontrol og for at træffe beslutning om inddragelse af en tilladelse. [...] Alle beslutninger, der træffes af de kompetente myndigheder, bør imidlertid kunne domstolsprøves. [...]

[...]

- (20) Da forbrugere og virksomheder ikke er i samme situation, har de ikke behov for det samme beskyttelsesniveau. Medens det er vigtigt at sikre forbrugernes rettigheder i bestemmelser, der ikke kan fraviges ved aftale, er det rimeligt at give virksomheder og organisationer mulighed for at aftale andet. [...] Under alle omstændigheder bør visse centrale bestemmelser i dette direktiv altid finde anvendelse, uanset hvilken status brugeren har.

[...]

- (43) For at gøre betalinger i [EU] mere effektive bør der for alle betalingsordrer, der initieres af betaleren, og som foretages i euro eller i en valuta i en medlemsstat uden for euroområdet, [...] gælde en maksimal gennemførelsestid på én dag. Da de nationale betalingsinfrastrukturer imidlertid ofte er særdeles effektive, bør medlemsstaterne om nødvendigt kunne beholde eller fastsætte bestemmelser om en kortere gennemførelsestid end en arbejdsdag for at undgå en forringelse af det nuværende serviceniveau.

[...]

- (46) [...] [D]et [er] fuldt ud relevant, undtagen under usædvanlige eller uforudsigelige omstændigheder, at tillægge udbyderen af betalingstjenester ansvaret for gennemførelsen af en betalingstransaktion, som brugeren har accepteret, undtagen med hensyn til betalingsmodtagerens betalingstjenesteudbyders handlinger og undladelser, for hvilke alene betalingsmodtageren er ansvarlig. [...] Uanset hvornår betalingsbeløbet er blevet krediteret den modtagende udbyder af betalingstjenesters konto, bør betalingsmodtageren øjeblikkeligt have et krav mod sin udbyder af betalingstjenester for så vidt angår kreditering på sin konto.

[...]

- (50) Det er nødvendigt at sikre en effektiv håndhævelse af de nationale bestemmelser, der vedtages i medfør af dette direktiv. Der bør derfor indføres egnede procedurer, der giver mulighed for at klage over betalingstjenesteudbydere, der ikke overholder disse bestemmelser, og for at sikre, at der i givet fald pålægges sanktioner, der er effektive, forholdsmæssige og har afskrækkende virkning.

- (51) Uden at det berører [forbrugernes] ret til at anlægge sag ved en domstol, bør medlemsstaterne sikre, at konflikter mellem udbydere af betalingstjenester og forbrugere vedrørende de rettigheder og forpligtelser, der følger af dette direktiv, kan løses med begrænsede omkostninger og på en lettilgængelig og udenretslig måde. [...]

(52) Medlemsstaterne bør fastsætte, om de kompetente myndigheder, der er udpeget til at meddele tilladelse til betalingsinstitutter, også kan være de kompetente myndigheder i forbindelse med udenretslige klagemuligheder og erstatningsprocedurer.«

5 Artikel 1, stk. 1, i direktiv 2007/64 har følgende ordlyd:

»Dette direktiv fastlægger regler for medlemsstaternes sontring mellem følgende seks kategorier af udbydere af betalingstjenester:

a) kreditinstitutter i den i direktiv 2006/48/EF, artikel 4, stk. 1, litra a), fastsatte betydning, herunder filialer i den i [dette] direktivs artikel 4, stk. 3, fastsatte betydning, som er beliggende i [EU], til kreditinstitutter, der har hovedsæde inden for eller, i henhold til artikel 38 i samme direktiv, uden for [EU]

[...]

d) betalingsinstitutter som defineret i dette direktiv

[...]«

6 Artikel 2 i direktiv 2007/64 med overskriften »Anvendelsesområde« bestemmer:

»1. Dette direktiv finder anvendelse på betalingstjenester, der ydes i [EU]. Bortset fra artikel 73 [(Valørdato og adgang til midler)] finder afsnit III [(Åbenhed om betingelserne for og oplysningskravene til betalingstjenester)] og IV [(Rettigheder og forpligtelser i forbindelse med udbud og brug af betalingstjenester)] i dette direktiv dog kun anvendelse, hvis både betalerens og betalingsmodtagerens udbyder af betalingstjenester eller den udbyder af betalingstjenester, der er involveret i betalingstransaktionen, er etableret i [EU].

2. Afsnit III og IV i dette direktiv finder anvendelse på betalingstjenester i euro eller i valutaen i en medlemsstat uden for euroområdet.

[...]«

7 Direktivets artikel 4 har følgende ordlyd:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

4) »betalingsinstitut«: en juridisk person, der i overensstemmelse med artikel 10 er meddelt tilladelse til at udbyde og gennemføre betalingstjenester i hele [EU]

[...]

10) »bruger af betalingstjenester«: en fysisk eller juridisk person, som bruger en betalingstjeneste enten som betaler eller som betalingsmodtager eller begge dele

11) »forbruger«: en fysisk person, der i forbindelse med betalingstjenesteaftaler, som er omfattet af dette direktiv, optræder med et formål, der ligger uden for den pågældendes erhvervsmæssige virksomhed

[...]«

- 8 Artikel 20 i direktiv 2007/64 med overskriften »Udpegning af kompetente myndigheder«, som findes i direktivets afsnit II, der har overskriften »Udbydere af betalingstjenester«, fastsætter:

»1. Som kompetente myndigheder med ansvar for meddelelse af tilladelse til og tilsyn med betalingsinstitutter, der skal udføre de i dette afsnit omhandlede opgaver, udpeger medlemsstaterne enten offentlige myndigheder eller organer, der er anerkendt i den nationale lovgivning eller af de offentlige myndigheder, som udtrykkeligt har beføjelse hertil efter den nationale lovgivning, herunder nationale centralbanker.

[...]

2. Medlemsstaterne sikrer, at de kompetente myndigheder, der udpeges efter stk. 1, har alle de beføjelser, der er nødvendige for at varetage deres opgaver.

[...]

5. Stk. 1 indebærer ikke, at de kompetente myndigheder skal føre tilsyn med andre af betalingsinstitutternes aktiviteter end ydelse af betalingstjenester som anført i bilaget [...]«

- 9 Dette direktivs artikel 21 med overskriften »Tilsyn«, som ligeledes findes i direktivets afsnit II, bestemmer:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at de kompetente myndigheders tilsyn med overholdelsen af bestemmelserne i dette afsnit er proportionalt, hensigtsmæssigt og afpasset efter de risici, betalingsinstitutterne er udsat for.

For at kontrollere overholdelsen af bestemmelserne i dette afsnit, er de kompetente myndigheder berettiget til at tage følgende skridt og navnlig:

- a) kræve, at betalingsinstituttet fremlægger alle de oplysninger, der er nødvendige for at kontrollere overholdelsen
- b) udføre inspektioner på stedet hos betalingsinstituttet, enhver agent eller filial, der udbyder betalingstjenester under betalingsinstituttets ansvar, eller hos enhver enhed, som aktiviteterne er udliciteret til
- c) udstede henstillinger og retningslinjer og i givet fald udstede bindende administrative forskrifter, [...]

[...]

2. Med forbehold af procedurerne for inddragelse af tilladelser og bestemmelserne i straffelovgivningen sørger medlemsstaterne for, at deres respektive kompetente myndigheder i tilfælde af, at et betalingsinstitut eller dets ansvarlige ledelse har overtrådt love eller administrative bestemmelser om tilsyn med betalingsinstitutter eller om disses betalingstjenestevirksomhed, kan pålægge disse sanktioner eller påbyde foranstaltninger med det klare formål at bringe de konstaterede overtrædelser eller årsagerne hertil til ophør.

[...]«

- 10 Det fremgår af nævnte direktivs artikel 51, stk. 1, første punktum, at når brugeren af betalingstjenester ikke er en forbruger, kan parterne aftale, at bl.a. samme direktivs artikel 75 ikke eller kun delvis finder anvendelse.

- 11 Artikel 75 i direktiv 2007/64 med overskriften »Manglende eller mangelfuld gennemførelse« bestemmer:

»1. Hvis en betalingsordre initieres af betaleren, har dennes udbyder af betalingstjenester [...] ansvaret over for betaleren for den korrekte gennemførelse af betalingstransaktionen, medmindre han kan bevise over for betaleren og, hvor det er relevant, for betalingsmodtagerens udbyder af betalingstjenester, at betalingsmodtagerens udbyder af betalingstjenester modtog beløbet for betalingstransaktionen i overensstemmelse med artikel 69, stk. 1; i så fald har betalingsmodtagerens udbyder af betalingstjenester ansvaret over for betalingsmodtageren for den korrekte gennemførelse af betalingstransaktionen.

Hvis betalerens udbyder af betalingstjenester har ansvaret i henhold til første afsnit, skal han uden unødigt forsinkelse godtgøre betaleren det manglende eller mangelfuldt betalte beløb og, hvor det er relevant, føre den debiterede betalingskonto tilbage til den situation, der ville have været gældende, hvis den mangelfulde betalingstransaktion ikke var blevet gennemført.

Hvis betalingsmodtagerens udbyder af betalingstjenester har ansvaret i henhold til første afsnit, skal han øjeblikkeligt stille beløbet for betalingstransaktionen til rådighed for betalingsmodtageren og, hvor det er relevant, kreditere betalingsmodtagerens betalingskonto det tilsvarende beløb.

[...]

2. [...]

I tilfælde af en manglende eller mangelfuldt gennemført betalingstransaktion, som betalingsmodtagerens betalingstjenesteudbyder ikke har ansvaret for i henhold til første og andet afsnit, har betalerens betalingstjenesteudbyder ansvaret over for betaleren. Hvis betalerens udbyder af betalingstjenester således har ansvaret, skal denne om nødvendigt og uden unødigt forsinkelse godtgøre betaleren det manglende eller mangelfuldt betalte transaktionsbeløb og føre den debiterede betalingskonto tilbage til den situation, der ville have været gældende, hvis den mangelfulde betalingstransaktion ikke var blevet gennemført.

[...]«

- 12 Dette direktivs artikel 80 med overskriften »Klager« har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at der indføres procedurer, som giver brugere af betalingstjenester og andre interesserede parter, herunder forbrugerorganisationer, mulighed for at indgive klager til de kompetente myndigheder i forbindelse med betalingstjenesteudbyderes påståede overtrædelser af nationale bestemmelser om gennemførelse af dette direktiv.

2. Svaret fra den kompetente myndighed skal, hvor det er relevant, og uden at dette berører retten til at indbringe en klage for en domstol i overensstemmelse med nationale retsplejeregler, underrette klageren om eksistensen af de udenretslige klage- og erstatningsprocedurer, der er indført ved artikel 83.«

- 13 Nævnte direktivs artikel 81 med overskriften »Sanktioner« fastsætter i stk. 1:

»Medlemsstaterne fastsætter bestemmelser om sanktioner for overtrædelse af de nationale bestemmelser, der er vedtaget i medfør af dette direktiv, og træffer alle nødvendige foranstaltninger til at sikre gennemførelsen heraf. Sanktionerne skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning.«

- 14 Artikel 82 i direktiv 2007/64, der har overskriften »Kompetente myndigheder«, bestemmer i stk. 1:

»Medlemsstaterne træffer de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at de klageprocedurer og sanktioner, der er omhandlet henholdsvis i artikel 80, stk. 1, og artikel 81, stk. 1, forvaltes af de myndigheder, der har beføjelse til at sikre overholdelse af de nationale retsregler, der vedtages i medfør af kravene i denne afdeling.«

- 15 Dette direktivs artikel 83 med overskriften »Udenretslige erstatningsprocedurer« bestemmer følgende i stk. 1:

»Medlemsstaterne sikrer, at der indføres tilstrækkelige og effektive udenretslige klagemuligheder og erstatningsprocedurer til bilæggelse af tvister mellem brugere af betalingstjenester og deres udbydere af betalingstjenester vedrørende tvister om rettigheder og forpligtelser i medfør af dette direktiv, idet eksisterende organer til bilæggelse af tvister anvendes, når det er relevant.«

- 16 Det fremgår af nævnte direktivs artikel 86, som har overskriften »Fuld harmonisering«, at uden at det berører de heri opregnede undtagelser må medlemsstaterne ikke, »i den udstrækning dette direktiv indeholder harmoniserede bestemmelser, [...] bevare eller indføre andre bestemmelser end dem, der fremgår af dette direktiv«.

Lettisk ret

- 17 Artikel 2, stk. 3, i Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likums (lov om betalingstjenester og elektroniske penge, *Latvijas Vēstnesis*, 2010, nr. 43) i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen (herefter »betalingstjenesteloven«), bestemmer:

»Bestemmelserne i denne lovs artikel 57[-]96 [og] 98[-]104 finder anvendelse på udbydere af betalingstjenester, som leverer betalingstjenester i Letland, når henholdsvis betalerens og betalingsmodtagerens udbyder af betalingstjenester befinder sig i en medlemsstat, og betalingstjenesten gennemføres i euro eller i en medlemsstats valuta.«

- 18 Betalingstjenestelovens artikel 49 fastsætter:

»For at føre tilsyn med institutternes overholdelse af kravene i denne lov, kan [finans]tilsynet:

- 1) stille krav om, at et institut meddeler de for tilsynet nødvendige oplysninger
- 2) foretage inspektioner på stedet hos instituttet.«

- 19 Betalingstjenestelovens artikel 56, stk. 1 og 2, har følgende ordlyd:

»(1) Såfremt [finans]tilsynet konstaterer, at et institut ikke overholder kravene i kapitel II[-]VI i denne lov [...] eller i de umiddelbart anvendelige retsakter, der vedtages af EU-institutionerne, opfordrer det instituttet til straks at træffe de nødvendige foranstaltninger for at afhjælpe denne situation.

(2) Ud over bestemmelserne i denne artikels stk. 1 har [finans]tilsynet beføjelse til at iværksætte en eller flere af følgende foranstaltninger:

[...]

- 5) pålægge bøder på op til 100 000 [lettiske lats (LVL) (ca. 140 000 EUR)].«

20 Betalingstjenestelovens artikel 99 har følgende ordlyd:

»(1) Hvis en betalingsordre initieres af betaleren, har betalerens betalingstjenesteudbyder ansvaret over for betaleren for korrekt gennemførelse af betalingen, medmindre den kan bevise over for betaleren og, hvor det er relevant, betalingsmodtagerens betalingstjenesteudbyder, at betalingsmodtagerens betalingstjenesteudbyder modtog betalingsbeløbet i overensstemmelse med denne lovs artikel 94, stk. 1. Hvis betalerens udbyder af betalingstjenester kan dokumentere dette, er det betalingsmodtagerens udbyder af betalingstjenester, som har ansvaret for korrekt gennemførelse af betalingen.

[...]

(9) I tilfælde af en manglende eller mangelfuldt gennemført betaling, og såfremt betalingsmodtagerens betalingstjenesteudbyder ikke har ansvaret herfor i henhold til denne artikel, har betalerens betalingstjenesteudbyder ansvaret over for betaleren.

(10) Hvis betalerens udbyder af betalingstjenester har ansvaret i henhold til denne artikels stk. 9, skal han omgående tilbagebetale betaleren beløbet for den manglende eller mangelfuldt gennemførte betaling, eller hvis transaktionen er blevet gennemført ved, at beløbet er blevet trukket fra en betalingskonto, føre situationen tilbage til den situation, der ville have været gældende, hvis den gennemførte betalingstransaktion ikke var blevet gennemført.«

21 Betalingstjenestelovens artikel 105 bestemmer:

»[...]

(2) I henhold til lovreglerne behandler [finans]tilsynet klager, der indgives af betalingstjenestebrugere eller af indehavere af elektroniske penge, der ikke kan anses for forbrugere i henhold til lov om forbrugerbeskyttelse, vedrørende den manglende overholdelse af denne lovs kapitel VII[-]XIV, hvis denne manglende overholdelse væsentligt har skadet eller må antages væsentligt at kunne skade de kollektive interesser for ovennævnte betalingstjenestebrugere eller indehavere af elektroniske penge (kollektive interesser). [...]

[...]

(5) Hvis [finans]tilsynet under behandlingen af den forvaltningsretlige sag konstaterer, at en overtrædelse af bestemmelserne i denne lovs kapitel VII[-]XIV væsentligt har skadet eller må antages væsentligt at kunne skade de kollektive interesser for betalingstjenestebrugere eller indehavere af elektroniske penge, der ikke kan anses for forbrugere i henhold til lov om forbrugerbeskyttelse, har den beføjelser til at vedtage en afgørelse, der påbyder betalingstjenestebrugeren eller indehaveren af elektroniske penge at bringe den manglende overholdelse af bestemmelserne i denne lovs kapitel VII[-]XIV til ophør eller afhjælpe de begåede uregelmæssigheder, og fastsætte en frist for gennemførelsen af de tiltag, der er påkrævet med henblik herpå.

[...]«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

22 Den 16. november 2011 initierede Forcing Development Ltd hos PrivatBank, hos hvem Forcing Development var klient, en betalingsordre med henblik på en overførsel af et beløb på 394 138,12 amerikanske dollars (USD) (ca. 347 130 EUR) til tredjemands konto i Bankas Snoras AB (herefter »Snoras«) med hjemsted i Litauen.

- 23 Samme dag kl. 15.08 meddelte Lietuvos bankas (Litauens nationalbank) Snoras sin afgørelse om at suspendere Snoras virksomhed og om at forbyde denne at udøve enhver form for finansiel virksomhed.
- 24 Ligeledes samme dag, kl. 15.24, overførte PrivatBank betalingsordren til Snoras via SWIFT-systemet, debiterede beløbet på 394 138,12 USD (ca. 347 130 EUR) på Forcing Developments konto og overførte midlerne til kontoen i sidstnævnte bank.
- 25 Da de midler, som PrivatBank havde overført, blev modtaget af Snoras kl. 16.20, krediterede denne sidstnævnte PrivatBanks konto, men på grund af den af Litauens centralbank påbudte suspendering blokerede Snoras midlerne på sidstnævntes konto og krediterede hverken tredjemands konto eller førte midlerne tilbage til PrivatBank.
- 26 PrivatBank har over for Snoras gjort et krav på 394 138,12 USD (ca. 347 130 EUR) gældende.
- 27 Den 25. oktober 2012 indgav Forcing Development en klage til finanstillsynet over PrivatBank, idet det blev gjort gældende, at PrivatBank ikke havde ført det beløb tilbage, som den var stillet til rådighed med henblik på gennemførelsen af betalingsordren.
- 28 Ved afgørelse af 4. juli 2013 fastslog finanstillsynet først, at PrivatBank i henhold til betalingstjenestelovens artikel 99, stk. 9, havde ansvaret for gennemførelsen af den betalingsordre, som Forcing Development havde initieret, og gav dernæst PrivatBank påbud om at evaluere behovet for at foretage ændringer i sine interne kontrolmekanismer og -procedurer samt at give finanstillsynet meddelelse om resultaterne af denne evaluering senest den 30. august 2013 og pålagde endelig PrivatBank en bøde på 100 000 LVL (ca. 140 000 EUR).
- 29 Denne afgørelse blev bekræftet ved finanstillsynets afgørelse af 17. oktober 2013. I denne sidstnævnte afgørelse fremhævede finanstillsynet på ny, at ansvaret påhvilede PrivatBank på grundlag af betalingstjenestelovens artikel 99, stk. 1 og 9, idet PrivatBank ikke havde kunnet dokumentere, at Snoras havde modtaget betalingsbeløbet inden for de krævede frister. Finanstillsynet tilføjede, at det ikke var godtgjort, at PrivatBank og Forcing Development ikke havde aftalt andre bestemmelser, der skulle finde anvendelse på deres indbyrdes forhold.
- 30 I november 2013 fremsatte Forcing Development på grundlag af den aftale om forvaltning af den løbende konto, som var indgået med PrivatBank, ved voldgift krav om tilbagebetaling af det beløb, som var blevet stillet PrivatBank til rådighed til gennemførelse af betalingsordren.
- 31 Den 4. februar 2014 gav voldgiftsretten ikke Forcing Development medhold i kravet. Voldgiftsretten fandt, at PrivatBank havde overholdt de forpligtelser, som denne var underlagt i henhold til betalingstjenestelovens artikel 99, stk. 1, og direktiv 2007/64, idet Snoras fra PrivatBank havde modtaget det nødvendige beløb for at gennemføre den pågældende betalingsordre. Ifølge voldgiftsretten undergiver betalingstjenesteloven ikke betalerens udbyder af betalingstjenester en forpligtelse til på sine bankkonti at råde over tilstrækkelige beløb til straks at kunne gennemføre alle sine klienters eventuelle betalingsordrer. Denne lov begrænser sig til over for udbydere af betalingstjenester at fastsætte en frist – senest indtil udgangen af den næstfølgende hverdag efter udstedelsen af betalingsordren initieret af brugerne – til at gennemføre sådanne ordrer, og følgelig til at kreditere modtagerens bankkonto eller modtagerens udbyder af betalingstjenester det nødvendige beløb.
- 32 PrivatBank anlagde ved Administratīvā apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager, Letland) sag om ophævelse af afgørelsen af 17. oktober 2013, som er omhandlet i nærværende doms præmis 29, og om erstatning af det økonomiske tab, der angiveligt var lidt. Til støtte for sit søgsmål

gjorde PrivatBank gældende, at Snoras ikke havde givet PrivatBank meddelelse om den manglende gennemførelse af betaling inden for den frist, der var fastsat i den aftale, der regulerer deres indbyrdes forhold. PrivatBank vedlagde, ud over sagens akter, voldgiftskendelsen af 4. februar 2014 som bevis.

- 33 Ved dom af 5. august 2015 frifandt Administratīvā apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) sagsøgte i sagen. Denne ret fastslog for det første, at det var på grund af den omstændighed, at PrivatBank ikke havde sørget for den nødvendige indbetaling på sin konto hos Snoras, at betalingsordren initieret af Forcing Development ikke havde kunnet gennemføres rettidigt, og for det andet at Snoras i medfør af betalingstjenestelovens artikel 99 ikke havde ansvaret for den manglende gennemførelse af betalingsordren, eftersom Snoras ikke rådede over tilstrækkelige midler til at gennemføre en sådan ordre. Med hensyn til den kredit, som PrivatBank havde over for Snoras, fandt nævnte ret, at det pågældende beløb juridisk set var i PrivatBanks besiddelse, selv om denne endnu ikke kunne få adgang hertil. Samme ret konkluderede heraf, at til trods for voldgiftskendelsen af 4. februar 2014 var det med rette, at finanštilsynet fastslog, at PrivatBank havde overtrådt betalingstjenestelovens artikel 99, stk. 9, havde påbudt PrivatBank at evaluere behovet for at ændre sine interne kontrolmekanismer og -procedurer og havde pålagt denne en bøde på 100 000 LVL (ca. 140 000 EUR) for at imødegå, at sådanne omstændigheder måtte gentage sig. Administratīvā apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) tog ikke voldgiftskendelsen af 4. februar 2014 i betragtning.
- 34 PrivatBank har ved den forelæggende ret iværksat kassationsappel til prøvelse af dommen fra Administratīvā apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager).
- 35 PrivatBank har indledningsvis gjort gældende, at idet førsteinstansretten på grundlag af betalingstjenestelovens artikel 99, stk. 9, har fastholdt PrivatBanks ansvar, har den overskredet sin kompetence. Eftersom PrivatBanks ansvar over for Forcing Development hvad angår gennemførelsen af den i hovedsagen omhandlede betalingsordre er civilretligt og ikke forvaltningsretligt, var denne sidstnævnte ret nemlig bundet af kendelsen afsagt den 4. februar 2014 af den voldgiftsret, der er kompetent i civilretlige sager. Idet voldgiftsretten endvidere havde fastslået, at PrivatBank ikke havde ansvaret for den manglende gennemførelse af betalingsordren, kunne PrivatBank ikke af finanštilsynet være forpligtet til at ændre sine interne kontrolmekanismer. Under disse omstændigheder er pålæggelsen af en bøde ikke berettiget.
- 36 PrivatBank har desuden gjort gældende, at betalingstjenestelovens artikel 99 giver mulighed for at fritage en udbyder af betalingstjenester for ethvert ansvar i forhold til brugeren af disse tjenester, hvis de således har aftalt dette. For så vidt som PrivatBank og Forcing Development havde indgået en aftale om forvaltning af den løbende konto, som fastsatte, at førstnævnte ikke havde ansvaret for midlerne under overførslen mellem banksystemerne, skal dennes ansvar vurderes i forhold til bestemmelserne i nævnte aftale, og ikke betalingstjenestelovens artikel 99.
- 37 Finanštilsynet har i sine indlæg i kassationssagen indledningsvis anført, at betalingstjenestelovens artikel 105, stk. 2, giver det beføjelse til at behandle klager, der indgives af betalingstjenestebrugere, der ikke kan anses for forbrugere. Finanštilsynet har endvidere anført, at idet PrivatBank er et kreditinstitut og ikke et betalingsinstitut som omhandlet i artikel 4, nr. 4), i direktiv 2007/64, blev afgørelsen af 17. oktober 2013 truffet på grundlag af artikel 113 i Kredītiestāžu likums (lov om kreditinstitutter), som giver finanštilsynet beføjelse til at træffe afgørelser i forhold til de kreditinstitutter, som ikke overholder den for dem gældende lovgivning. Under disse omstændigheder er finanštilsynet af den opfattelse, at PrivatBank som udbyder af betalingstjenester er underlagt dets tilsyn, bl.a. med hensyn til PrivatBanks ansvar i henhold til betalingstjenestelovens artikel 99, som gennemfører artikel 75 i direktiv 2007/64.
- 38 I et svar på et spørgsmål stillet af den forelæggende ret vedrørende anvendeligheden af betalingstjenesteloven på en tvist, der angår leveringen af betalingstjenester i amerikanske dollars, har finanštilsynet anført, at et kreditinstitut kan vælge at underlægge betalingstjenester, der ikke

gennemføres i euro eller i en valuta i en medlemsstat uden for euroområdet, kravene i denne lov, hvis kreditinstituttet anser sig i stand til at overholde disse krav for sådanne tjenester. Finanstilsynet har på grundlag af PrivatBanks interne forretningsgange konkluderet, at dette har været PrivatBanks valg, og har følgelig undersøgt dens virksomhed i forhold til betalingstjenestelovens relevante bestemmelser.

- 39 Finanstilsynet har i denne henseende anført, at selv om betalingstjenesteloven i henhold til artikel 51 i direktiv 2007/64 giver mulighed for ved aftale at fravige visse af dens bestemmelser, når betalingstjenestebrugeren ikke er forbruger, kan en sådan mulighed ikke anvendes i ond tro ved at misbruge den magtposition, som kreditinstituttet befinder sig i, for at aftale en ansvarsfordeling, som har til formål at omgå den ansvarsordning, der er fastsat i betalingstjenestelovens artikel 99, og overføre det fulde ansvar for den manglende gennemførelse af betalingsordren til klienten. Det er således i lyset af denne betragtning, at aftalen om forvaltning af den løbende konto, som er indgået den 11. april 2005 mellem PrivatBank og Forcing Development, skal vurderes. Denne aftale begrænser sig imidlertid ikke til at fravige anvendelsen af de særlige bestemmelser i direktiv 2007/64, men er fuldstændig i modsætning hertil.
- 40 Den forelæggende ret ønsker for det første oplyst, om den klageprocedure, som er fastsat i betalingstjenesteloven, er forenelig med direktiv 2007/64, når disse tjenester ikke gennemføres i euro eller i valutaen i en medlemsstat uden for euroområdet. Den forelæggende ret ønsker for det andet oplyst, om de beføjelser, som denne lov tillægger finanstilsynet i forbindelse med en sådan klageprocedure, er forenelig med dette direktiv.
- 41 I denne henseende har den forelæggende ret anført, at betalingstjenesteloven giver finanstilsynet beføjelse til ikke alene at behandle klager over betalingstjenester i euro eller i valutaen i en medlemsstat uden for euroområdet, men også klager vedrørende betalingstjenester i enhver anden valuta, selv om artikel 2, stk. 2, i direktiv 2007/64 begrænser anvendelsen af de klageprocedurer, der er fastsat i direktivets artikel 80-82, til alene betalingstjenester i euro eller i valutaen i en medlemsstat uden for euroområdet.
- 42 Ifølge den forelæggende ret er anvendelsesområdet for artikel 20 og 21 i direktiv 2007/64 derimod ikke begrænset til betalingstjenester i euro eller i valutaen i en medlemsstat uden for euroområdet. Det kan således af disse bestemmelser, og navnlig dette direktivs artikel 20, stk. 5, udledes, at de myndigheder, hvis udpegelse i medfør af nævnte bestemmelser er pålagt medlemsstaterne, er kompetente til at sikre overholdelsen af ikke alene bestemmelserne i nævnte direktivs afsnit II, men også af samme direktivs afsnit III og IV med hensyn til betalingstjenestevirksomhed i anden valuta end euro eller i valutaen i en medlemsstat uden for euroområdet.
- 43 Endelig har den forelæggende ret anført, at hvis de beføjelser, som direktiv 2007/64 tillægger de nationale myndigheder såsom finanstilsynet, ligeledes omfatter betalingstjenestevirksomhed i et tredjeland's valuta, skal grænserne for disse myndigheders beføjelser i forbindelse med anvendelsen af dette direktivs artikel 75 præciseres.
- 44 Den forelæggende ret har i denne henseende anført, at betalingstjenesteloven ikke giver finanstilsynet beføjelse til at bilægge tvister mellem betalingstjenesteudbydere og -brugere, idet en sådan beføjelse snarere ligger hos transaktionsdeltagerne (artikel 104), forligsmanden ved sammenslutningen af lettiske forretningsbanker eller domstolene (artikel 106). På denne baggrund skal det præciseres, om finanstilsynet i forbindelse med den tilsynsprocedure, som er fastsat i artikel 20 og 21 i direktiv 2007/64, eller den klageprocedure, som er fastsat i dette direktivs artikel 80, har beføjelse til at bilægge tvister mellem betaleren og udbyderen af betalingstjenester, som udspringer af de i nævnte direktivs artikel 75 omhandlede retsforhold, og afgøre, hvem der er ansvarlig for den manglende eller mangelfuldt gennemførte betalingstransaktion. I bekræftende fald skal bevisværdien af en voldgiftskendelse, som bilægger en tvist mellem en betaler og en udbyder af betalingstjenester, bestemmes.

45 Henset til det ovenstående har Augstākā tiesa (øverste domstol, Letland) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Er en national lovgivning, hvorefter [finanstilsynet] har beføjelse til at behandle klager fra brugerne af betalingstjenester, herunder i forbindelse med [betalingstjenester, som ikke er gennemført] i euro eller i en medlemsstats nationale valuta, og dermed til at konstatere overtrædelser af [betalingstjenesteloven] og pålægge sanktioner, forenelig med artikel 2, stk. 2, i direktiv [2007/64]?
- 2) Skal [...] artikel 20, stk. 1 og 5, og artikel 21, stk. 2, [i direktiv 2007/64] fortolkes således, at de tillader, at den kompetente myndighed ligeledes fører tilsyn med og pålægger sanktioner i forbindelse med [betalingstjenester, som ikke er gennemført] i euro eller i valutaen i en medlemsstat uden for euroområdet?
- 3) Har den kompetente myndighed med henblik på de i [...] artikel 20 og 21 [i direktiv 2007/64] fastlagte tilsynsopgaver eller med henblik på de i [...] artikel 80-82 [i direktiv 2007/64] fastlagte klageprocedurer beføjelse til at bilægge tvister mellem betaleren og udbyderen af betalingstjenester, som udspringer af de i direktivets artikel 75 omhandlede retsforhold, og afgøre, hvem der er ansvarlig for den manglende eller mangelfuldt gennemførte transaktion?
- 4) Når den kompetente myndighed udfører de i [...] artikel 20 og 21 [i direktiv 2007/64] fastlagte tilsynsopgaver eller gennemfører de i direktivets artikel 80-82 fastlagte klageprocedurer, skal denne myndighed da tage hensyn til en [voldgiftskendelse], der bilægger tvisten mellem udbyderen af betalingstjenesterne og brugeren af betalingstjenesterne?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 46 Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 2, stk. 2, i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter den myndighed, som er omhandlet i dette direktivs artikel 82, har beføjelse til at behandle klager og pålægge sanktioner i forbindelse med betalingstjenester i en tredjestats valuta.
- 47 Indledningsvis bemærkes i denne henseende, at afsnit III og IV i direktiv 2007/64, som omhandles i direktivets artikel 2, stk. 2, henholdsvis vedrører åbenhed om betingelserne for og oplysningskravene til betalingstjenester, der leveres af alle kategorier af udbydere, der er opregnet i dette direktivs artikel 1, og rettigheder og forpligtelser i forbindelse med udbud og brug af disse betalingstjenester. Disse afsnit finder anvendelse på betalingstjenester i euro eller i valutaen i en medlemsstat uden for euroområdet på den betingelse, som er fastsat i nævnte direktivs artikel 2, stk. 1, at både betalerens og betalingsmodtagerens udbyder af betalingstjenester eller den udbyder af betalingstjenester, der er involveret i betalingstransaktionen, er etableret i EU.
- 48 Det skal ligeledes fremhæves, at ifølge artikel 86 i direktiv 2007/64 må medlemsstaterne, i den udstrækning dette direktiv indeholder harmoniserede bestemmelser, ikke bevare eller indføre andre bestemmelser end dem, der fremgår af dette direktiv.
- 49 Hvad i den foreliggende sag angår et område, der er omfattet af delt kompetence som omhandlet i artikel 2, stk. 2, TEUF, sammenholdt med artikel 4, stk. 2, litra a), TEUF, og for så vidt som Unionen ikke gennem direktiv 2007/64 har udøvet sin lovgivningsbeføjelse med hensyn til at harmonisere området for betalingstjenester i det indre marked, der gennemføres i en tredjestats valuta, og således som generaladvokaten har anført i punkt 37 i forslaget til afgørelse, er det imidlertid tilladt

medlemsstaterne bl.a. at gøre bestemmelserne i dette direktivs afsnit III og IV – som direktivet har fastsat for betalingstjenester i euro eller i valutaen i en medlemsstat uden for euroområdet – gældende for denne sidstnævnte kategori af betalingstjenester.

- 50 Henset til det ovenstående skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 2, stk. 2, i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter den myndighed, som er omhandlet i dette direktivs artikel 82, har beføjelse til at behandle klager og pålægge sanktioner i forbindelse med betalingstjenester i en tredjestats valuta.

Det andet spørgsmål

- 51 Med sit andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 20, stk. 5, og artikel 21, stk. 2, i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at den myndighed, der er omhandlet i dette direktivs artikel 20, stk. 1, har beføjelse til at foretage kontroller og pålægge sanktioner ved overtrædelse af den nationale lovgivning, der gennemfører bestemmelserne i nævnte direktivs afsnit III og IV i forbindelse med betalingstjenester i en tredjestats valuta.
- 52 Den forelæggende ret støtter for det første det foreliggende spørgsmål på konstateringen af, at det materielle anvendelsesområde for afsnit II i direktiv 2007/64, som bl.a. indeholder direktivets artikel 20 og 21, ikke er omfattet af en undtagelse, som er identisk med den, som er fastsat i direktivets artikel 2, stk. 2, og at bestemmelserne i dette afsnit følgerig også finder anvendelse på betalingstjenester i en anden valuta end euro eller i valutaen i en medlemsstat uden for euroområdet. Den har for det andet af artikel 20, stk. 5, i direktiv 2007/64 udledt, at de kompetente myndigheder i denne bestemmelses forstand ligeledes har beføjelser til at foretage kontroller for at føre tilsyn med overholdelsen af bestemmelserne i dette direktivs afsnit III og IV og pålægge sanktioner i tilfælde af overtrædelse af disse bestemmelser.
- 53 I denne henseende bemærkes for det første, at de kompetente myndigheder som omhandlet i artikel 20 i direktiv 2007/64 er ansvarlige for opgaven med at føre tilsyn med betalingsinstitutter med henblik på at kontrollere overholdelsen af bestemmelserne i dette direktivs afsnit II (jf. i denne retning dom af 10.3.2016, *Safe Interenvíos*, C-235/14, EU:C:2016:154, præmis 91 og 93).
- 54 For det andet, og således som generaladvokaten har anført i punkt 46 i forslaget til afgørelse, fremgår det, ud over den omstændighed, at artikel 20 og 21 i direktiv 2007/64 er indeholdt i kapitel 1 med overskriften »Betalingsinstitutter« i dette direktivs afsnit II, af disse bestemmelser, at de kun finder anvendelse på betalingsinstitutter som defineret i artikel 4, nr. 4), i direktiv 2007/64. Det personelle anvendelsesområde for de nævnte bestemmelser er derfor begrænset til den kategori af udbydere af betalingstjenester, der udgøres af disse betalingsinstitutter, således at kreditinstitutter er udelukket fra dette anvendelsesområde.
- 55 Udelukkelsen af kreditinstitutter fra det personelle anvendelsesområde for afsnit II i direktiv 2007/64 bekræftes af 8. og 11. betragtning til dette direktiv. Det fremgår nemlig af disse betragtninger, at kreditinstitutter, der modtager indskud fra brugere, der kan bruges til finansiering af betalingstransaktioner, fortsat skal være omfattet af tilsynskravene i direktiv 2006/48, mens betalingsinstitutter, hvis virkefelt er mere specialiseret og aktiviteterne mere begrænsede, hvilket medfører et snævrere risikoområde, der er nemmere at overvåge og kontrollere end de risici, der opstår i forbindelse med kreditinstitutters bredere virksomhed, er underlagt kravene i direktiv 2007/64.
- 56 Det fremgår imidlertid af de sagsakter, der er blevet fremlagt for Domstolen, at PrivatBank er et kreditinstitut som omhandlet i artikel 1, stk. 1, litra a), i direktiv 2007/64, som henviser til artikel 4, nr. 1), litra a), i direktiv 2006/48, og ikke et betalingsinstitut.

- 57 Eftersom artikel 20 og 21 i direktiv 2007/64 ikke finder anvendelse ratione personae på kreditinstitutter, er det uforholdsmæssigt at besvare den forelæggende rets andet spørgsmål.

Det tredje spørgsmål

- 58 Med sit tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 20 og 21 i direktiv 2007/64 eller direktivets artikel 80-82 skal fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning, hvorefter de deri omhandlede myndigheder under udøvelse af deres respektive kompetencer har beføjelse til at bilægge tvister mellem betaleren og udbyderen af betalingstjenester, der er opstået i forbindelse med manglende gennemførelse eller mangelfuld gennemførelse af en betalingstransaktion, idet de afgør, hvem der er ansvarlig for denne manglende eller mangelfuldt gennemførte transaktion i henhold til bestemmelserne i dette direktivs artikel 75.
- 59 I denne henseende bemærkes indledningsvis, og således som det er fastslået i nærværende doms præmis 54 og 55, at artikel 20 og 21 i direktiv 2007/64 ikke kan finde anvendelse, når den ene af tvistens parter, som det er tilfældet i hovedsagen, er et kreditinstitut som omhandlet i dette direktivs artikel 1, stk. 1, litra a), og ikke et betalingsinstitut som omhandlet i artikel 4, nr. 4), heri. Det er følgelig uforholdsmæssigt at besvare det tredje spørgsmål, for så vidt som det vedrører nævnte direktivs artikel 20 og 21.
- 60 Hvad dernæst angår artikel 80-82 i direktiv 2007/64, selv om disse bestemmelser ikke i medfør af dette direktivs artikel 2, stk. 2, finder anvendelse på betalingstjenester i en tredjestats valuta, forholder det sig ikke desto mindre således, at for så vidt som den nationale lovgiver i den foreliggende sag har gjort disse bestemmelser anvendelige på sådanne betalingstjenester, er Domstolen kompetent til at foretage en præjudiciel fortolkning af de nævnte bestemmelser (jf. analogt dom af 21.12.2011, Cicala, C-482/10, EU:C:2011:868, præmis 17, og af 13.3.2019, E., C-635/17, EU:C:2019:192, præmis 35).
- 61 Det skal således for det første bemærkes, og således som det er præciseret i 50. betragtning til direktiv 2007/64, at de procedurer, der er fastsat i direktivets artikel 80-82, har til formål at give mulighed for at klage over udbydere af betalingstjenester, der ikke overholder de bestemmelser, som de er forpligtet at overholde, herunder bestemmelserne i nævnte direktivs afsnit III og IV, og at sikre, at der i givet fald pålægges sanktioner, der er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning.
- 62 For det andet bemærkes, at sideløbende med medlemsstaternes forpligtelse i henhold til artikel 80-82 i direktiv 2007/64 til at indføre klage- og sanktionsprocedurer med henblik på de i disse bestemmelser omhandlede formål, pålægger direktivets artikel 83 dem ligeledes at indføre udenretslige erstatningsprocedurer med henblik på bilæggelse af tvister mellem brugere af betalingstjenester og udbydere af betalingstjenester med hensyn til de rettigheder og forpligtelser, der følger af dette direktiv, i givet fald med anvendelse af eksisterende enheder. Som anført i 51. betragtning til nævnte direktiv berører denne anordning, hvorved konflikter kan løses med begrænsede omkostninger og på en lettilgængelig og udenretslig måde, ikke forbrugernes ret til at anlægge sag ved en domstol.
- 63 Det følger af det ovenstående, at de udenretslige erstatningsprocedurer til bilæggelse af tvister mellem brugere af betalingstjenester og udbydere af betalingstjenester, der er fastsat i artikel 83 i direktiv 2007/64, forfølger et formål, som ikke skal forveksles med det formål, som klageprocedurerne i dette direktivs artikel 80 tjener. Disse sidstnævnte procedurer har hverken til formål at bilægge tvister mellem brugere af betalingstjenester og udbydere af betalingstjenester eller fastlægge det civile ansvar for det i denne sammenhæng lidte tab. En sådan omstændighed udelukker imidlertid ikke, at den kompetente myndighed som omhandlet i artikel 82 i direktiv 2007/64 kan anvende de nationale bestemmelser, der gennemfører dette direktivs artikel 75, for at tage stilling til, om der er grundlag for en klage indgivet i henhold til nævnte direktivs artikel 80, og sanktionere overtrædelser af disse bestemmelser i henhold til samme direktivs artikel 81.

- 64 Heraf følger, at den kompetente myndighed til at behandle klagerne og pålægge sanktioner i henhold til artikel 80-82 i direktiv 2007/64 ikke inden for rammerne af de beføjelser, som den er tillagt ved disse bestemmelser, har beføjelse til at bilægge tvister mellem brugere af betalingstjenester og udbydere af betalingstjenester. En sådan konklusion bekræftes bl.a. af nævnte direktivs artikel 80, stk. 2, som pålægger denne myndighed, når den træffer afgørelse om en klage fra en bruger af betalingstjenester, i givet fald at underrette klageren om eksistensen af de udenretslige erstatningsprocedurer, der er indført ved samme direktivs artikel 83.
- 65 Det er korrekt at de beføjelser, der er fastlagt i artikel 80-82 i direktiv 2007/64, og dem, der er fastlagt i dette direktivs artikel 83, kan udøves af én og samme nationale myndighed, således som det udtrykkeligt er fastsat i nævnte direktivs artikel 83, stk. 1, sammenholdt med 52. betragtning hertil. Det forholder sig ikke desto mindre således, at selv i et sådant tilfælde er de klage- og sanktionsprocedurer, der er omhandlet i artikel 80-82 i direktiv 2007/64, og de udenretslige erstatningsprocedurer, der er omhandlet i dette direktivs artikel 83, fortsat særskilte og uafhængige, således at de beføjelser, som den nationale myndighed er tillagt i forbindelse med klage- og sanktionsprocedurer, ikke kan udøves i forbindelse med udenretslige erstatningsprocedurer og omvendt.
- 66 For det tredje bemærkes, at i medfør af artikel 51 i direktiv 2007/64 kan parterne, når brugeren af betalingstjenester ikke er en forbruger, aftale, at bl.a. direktivets artikel 75 ikke eller kun delvis finder anvendelse. Det fremhæves således i 20. betragtning til nævnte direktiv, i lyset af hvilken artikel 51 skal læses, at da forbrugere og virksomheder ikke er i samme situation, har de ikke behov for det samme beskyttelsesniveau. Nævnte 20. betragtning præciserer ligeledes, at mens det er vigtigt at sikre forbrugernes rettigheder i bestemmelser, der ikke kan fraviges ved aftale, er det rimeligt at give virksomheder og organisationer mulighed for at aftale andet. Samme 20. betragtning tilføjer imidlertid, at under alle omstændigheder bør visse centrale bestemmelser i direktiv 2007/64 altid finde anvendelse, uanset hvilken status brugeren har.
- 67 I den foreliggende sag fremgår det imidlertid af de sagsakter, som Domstolen råder over, at Forcing Development, som er en virksomhed og ikke en forbruger som omhandlet i artikel 4, nr. 11), i direktiv 2007/64, gennem en aftale om forvaltning af den løbende konto indgået den 11. april 2005 med PrivatBank aftalte at udelukke anvendelsen af de bestemmelser i national ret, der gennemfører dette direktivs artikel 75, på deres indbyrdes forhold.
- 68 Under disse omstændigheder, og således som generaladvokaten har anført i punkt 103 i forslaget til afgørelse, tilkommer det den forelæggende ret at vurdere, om denne aftale om forvaltning af den løbende konto er forenelig med de nationale bestemmelser, der gennemfører direktiv 2007/64, sammenholdt med bl.a. 20. betragtning hertil.
- 69 Henset til det ovenstående skal det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 80-82 i direktiv 2007/64 skal fortolkes således, at de ikke tillægger en kompetent myndighed i disse bestemmelsers forstand beføjelse til i henhold til de kriterier, der er opstillet i dette direktivs artikel 75, at bilægge tvister, der er opstået i forbindelse med manglende gennemførelse eller mangelfuld gennemførelse af en betalingstransaktion, mellem brugere af betalingstjenester og udbydere af betalingstjenester, når en sådan myndighed udøver sin beføjelse til at behandle klager fra brugerne af betalingstjenester og til at pålægge udbyderne af betalingstjenester sanktioner i tilfælde af overtrædelse af de gældende bestemmelser. Disse tvister skal bilægges inden for rammerne af de udenretslige erstatningsprocedurer, der er omhandlet i artikel 83 i direktiv 2007/64, uden at det berører retten til at anlægge sag ved en domstol i henhold til de nationale retsplejeregler. Hvis den nationale lovgiver har valgt at samle de beføjelser, der følger af dels nævnte artikel 80-82, dels nævnte artikel 83, hos én og samme myndighed, da skal denne myndighed udøve hver af disse kategorier af beføjelser uafhængigt og udelukkende i forbindelse med de respektive dertilhørende procedurer.

Det fjerde spørgsmål

- 70 Med sit fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om de kompetente myndigheder for henholdsvis at udøve tilsyn i henhold til artikel 20 og 21 i direktiv 2007/64 og behandle klager og pålægge sanktioner i henhold til dette direktivs artikel 80-82 skal tage hensyn til en voldgiftskendelse, som er afsagt i forbindelse med en tvist mellem en bruger af betalingstjenester og en udbyder af betalingstjenester.
- 71 Det skal indledningsvis bemærkes, at det i nærværende doms præmis 59 og 60 fastslåede, ligeledes gælder for besvarelsen af dette spørgsmål. For det første finder artikel 20 og 21 i direktiv 2007/64 nemlig ikke anvendelse på en sag som den i hovedsagen omhandlede, hvilket gør en besvarelse af den del af spørgsmålet, der vedrører fortolkningen af disse bestemmelser, unødvendig. For det andet er dette direktivs artikel 80-82 af den nationale lovgiver blevet gjort anvendelige på betalingstjenester, der ikke er omfattet af anvendelsesområdet for nævnte direktiv, hvilket berettiger Domstolens kompetence til at besvare denne del af spørgsmålet.
- 72 I denne henseende bemærkes indledningsvis, at direktiv 2007/64 ikke indeholder nogen bestemmelse om bevisværdien i forbindelse med de klage- og sanktionsprocedurer, der er omhandlet i dette direktivs artikel 80 og 82, af en voldgiftskendelse.
- 73 Det fremgår imidlertid af Domstolens faste praksis, at det, når der ikke foreligger EU-retlige regler på området, tilkommer hver enkelt medlemsstat at fastsætte de nærmere bestemmelser for de forvaltningsretlige og judicielle processuelle regler, hvorunder hører bevisværdien af et dokument, der skal sikre beskyttelse af de rettigheder, som borgerne har i henhold til en EU-retsakt, under overholdelse af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet (jf. i denne retning dom af 16.12.1976, Rewe-Zentralfinanz og Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, præmis 5, og af 26.6.2019, Craeynest m.fl., C-723/17, EU:C:2019:533, præmis 54), og uden at være til skade for EU-rettens effektive virkning (jf. i denne retning dom af 6.10.2015, Orizzonte Salute, C-61/14, EU:C:2015:655, præmis 50, og af 27.6.2018, Diallo, C-246/17, EU:C:2018:499, præmis 46).
- 74 Dernæst skal det bemærkes, at klage- og sanktionsprocedurerne i henhold til artikel 80-82 i direktiv 2007/64 og de udenretslige erstatningsprocedurer i henhold til dette direktivs artikel 83, som voldgiftssager henhører under, har forskellige genstande og formål således som fastslået i præmis 63.
- 75 Heraf følger, at muligheden for i forbindelse med klage- og sanktionsprocedurer i henhold til artikel 80-82 i direktiv 2007/64 at tage hensyn til et dokument, som er fremkommet i forbindelse med en udenretslig erstatningsprocedure i henhold til dette direktivs artikel 83, således er afgrænset på grundlag af de specifikke formål med de nævnte procedurer og de subjektive rettigheder, som i denne sammenhæng skal sikres.
- 76 Henset til det ovenstående skal det fjerde spørgsmål besvares med, at det i medfør af princippet om medlemsstaternes procesautonomi er tilladt den nationale lovgiver at give den kompetente myndighed i forbindelse med de klage- og sanktionsprocedurer, der er omhandlet i artikel 80-82 i direktiv 2007/64, beføjelse til at tage en voldgiftskendelse, som bilægger en tvist mellem en bruger og en udbyder af betalingstjenester, der er involveret i disse procedurer, i betragtning, forudsat at den bevisværdi, der tillægges denne voldgiftskendelse i forbindelse med de nævnte procedurer, ikke kan skade genstanden for og de specifikke formål med disse procedurer, de pågældende personers ret til forsvar eller den uafhængige udøvelse af de beføjelser og kompetencer, som denne myndighed er tillagt, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

Sagsomkostninger

- 77 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Niende Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 2, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/64/EF af 13. november 2007 om betalingstjenester i det indre marked og om ændring af direktiv 97/7/EF, 2002/65/EF, 2005/60/EF og 2006/48/EF og om ophævelse af direktiv 97/5/EF, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/111/EF af 16. september 2009, skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter den myndighed, som er omhandlet i dette direktivs artikel 82, har beføjelse til at behandle klager og pålægge sanktioner i forbindelse med betalingstjenester i en tredjestats valuta.
- 2) Artikel 20 og 21 i direktiv 2007/64, som ændret ved direktiv 2009/111, finder ikke anvendelse *ratione personae* på kreditinstitutter.
- 3) Artikel 80-82 i direktiv 2007/64, som ændret ved direktiv 2009/111, skal fortolkes således, at de ikke tillægger en kompetent myndighed i disse bestemmelsers forstand beføjelse til i henhold til de kriterier, der er opstillet i dette direktivs artikel 75, at bilægge tvister, der er opstået i forbindelse med manglende gennemførelse eller mangelfuld gennemførelse af en betalingstransaktion, mellem brugere af betalingstjenester og udbydere af betalingstjenester, når en sådan myndighed udøver sin beføjelse til at behandle klager fra brugerne af betalingstjenester og til at pålægge udbyderne af betalingstjenester sanktioner i tilfælde af overtrædelse af de gældende bestemmelser. Disse tvister skal bilægges inden for rammerne af de udenretslige erstatningsprocedurer, der er omhandlet i artikel 83 i direktiv 2007/64, som ændret ved direktiv 2009/111, uden at det berører retten til at anlægge sag ved en domstol i henhold til de nationale retsplejeregler. Hvis den nationale lovgiver har valgt at samle de beføjelser, der følger af dels nævnte artikel 80-82, dels nævnte artikel 83, hos én og samme myndighed, da skal denne myndighed udøve hver af disse kategorier af beføjelser uafhængigt og udelukkende i forbindelse med de respektive dertilhørende procedurer.
- 4) I medfør af princippet om medlemsstaternes procesautonomi er det tilladt den nationale lovgiver at give den kompetente myndighed i forbindelse med de klage- og sanktionsprocedurer, der er omhandlet i artikel 80-82 i direktiv 2007/64, som ændret ved direktiv 2009/111, beføjelse til at tage eksistensen og indholdet af en voldgiftskendelse, som bilægger en tvist mellem en bruger og en udbyder af betalingstjenester, der er involveret i disse procedurer, i betragtning, forudsat at den bevisværdi, der tillægges denne voldgiftskendelse i forbindelse med de nævnte procedurer, ikke kan skade genstanden for og de specifikke formål med disse procedurer, de pågældende personers ret til forsvar eller den uafhængige udøvelse af de beføjelser og kompetencer, som denne myndighed er tillagt, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

Underskrifter